

UDK 371.3:811.111'367.625

Stručni članak

Primljeno: 6. ožujka 2012.

**KONTRASTIVNI PRISTUP U NASTAVI STRANOGA JEZIKA:  
ANALIZA I PRIJEDLOG OBRADE EGZISTENCIJALNE  
GLAGOLSKE FRAZE *THERE + BE*  
U ENGLESKOME JEZIKU PREMA DOBI UČENIKA**

**Marina Jajić Novogradec, prof. engleskog i ruskog jezika i književnosti,**  
studentica na poslijediplomskom doktorskom studiju glotodidaktike,  
Gospodarska škola Buje

Sažetak: U ovome radu prikazat ćemo kontrastivni pristup obrade egzistencijalne glagolske fraze *there + be* u engleskome jeziku. Poučavajući učenike na početnom i naprednom stupnju engleskoga jezika primjećujemo kako, osim nekih drugih gramatičkih kategorija, učenike često zbunjuje egzistencijalna glagolska fraza *there + be*, za koju ne postoji pravi ekvivalent u hrvatskome jeziku te ponekad njezino nepravilno korištenje i tumačenje kod učenika uzrokuje nepravilnu komunikaciju na engleskome jeziku. Prilikom učenja stranoga jezika učenici se svjesno ili nesvjesno oslanjaju na materinski jezik, koji je često uzrok negativnog prijenosa u stranome jeziku. Kako bi se spriječio negativni prijenos materinskoga jezika i omogućio pozitivni prijenos u učenju stranoga jezika, u suvremenoj nastavi stranoga jezika bitno je koristiti se tehnikama rada koje uključuju spoj komunikacijskih, kognitivnih i kontrastivnih elemenata i na taj način pomoći učenicima u boljem razumijevanju nekih najčešćih pogrešaka koje su uglavnom posljedica utjecaja materinskoga jezika. S tim ćemo ciljem dati prikaz obrade egzistencijalne glagolske fraze na različitim stupnjevima učenja engleskoga jezika.

Ključne riječi: egzistencijalna glagolska fraza *there + be*, kontrastivni pristup, materinski jezik, negativni prijenos, strani jezik.

## **Uvod**

Povijesnim pregledom različitih metoda u poučavanju stranoga jezika nailazimo i na njihovo različito stajalište prema materinskom jeziku. Prema gramatičko-prijevodnoj metodi nastava se održavala na materinskom jeziku, a glavni cilj metode bilo je čitanje i razumijevanje tekstova koji su se čitali i prevodili. Kao reakcija na gramatičko-prijevodnu metodu javlja se i prirodna metoda, prema kojoj bi učenici trebali učiti strani jezik na način na koji dijete uči svoj materinski jezik. Što se tiče direktne metode, ona je uglavnom zagovarala samo upotrebu stranoga jezika, no opet kod prijevoda nije mogla zanemariti materinski jezik. Iz deskriptivnog strukturalizma proizašle su audio-vizualne i audio-lingvalne metode koje uglavnom isključuju materinski jezik iz

nastave. Međutim neki predstavnici audiolingvalne metode razlikuju se u tome što uvode neke elemente kontrastivnog pristupa u nastavu (Lado i Fries, 50-ih godina prošloga stoljeća) i prvi u svojim udžbenicima inzistiraju na tome da se uvježbavaju oni elementi jezika u kojima dolazi do interferencije s materinskim jezikom (Prebeg Vilke, 1977). Sve veće zanimanje za novo područje u istraživanju procesa usvajanja stranoga jezika, tzv. kontrastivnu analizu, čiji je osnovni zadatak bio utvrđivanje pogrešaka koje potječu od negativnog prijenosa materinskog jezika (Prebeg Vilke, 1977: 79), započinje 60-ih godina prošloga stoljeća, kada ona i doživljava svoj vrhunac. U ranim 70-ima zamjenjuje ju analiza pogrešaka čiji je začetnik Pit Corder. Svojim deduktivnim putem kontrastivna analiza predviđa osobine učenja na osnovi usporedbe jezičnih opisa, a analiza pogrešaka nastoji objasniti oblike učenikova ponašanja u procesu učenja (Filipović, 1972: 8). Jedino zajedničkim kombiniranjem dviju analiza mogu se stvoriti dobri preduvjeti za rješavanje problema u nastavi stranoga jezika, a koji su rezultat negativnog prijenosa zbog utjecaja materinskog jezika.

Kako bi se istražila i ispitala područja interferencije koja se javlja između dva jezika, provedeno je nekoliko projekata kontrastivne analize u kombinaciji s analizom pogrešaka, a jedan od takvih bio je jugoslavenski projekt kontrastivne analize engleskog i hrvatsko-srpskog jezika pod vodstvom prof. Rudolfa Filipovića. U svome radu projekt je nastojao razviti sustav analize koja bi dovela do kontrastivne gramatike, no konačni cilj projekta, koji je bio stvaranje englesko-hrvatske kontrastivne gramatike, nažalost, nije ostvaren (Filipović, 1975).

Negativni se prijenos iz materinskoga jezika u stranome jeziku najčešće očituje na nekoliko gramatičkih razina: fonetskoj, morfosintaktičkoj, semantičkoj i ekstralingvističkoj odnosno sociokulturnoj razini. Interferencije tih razina možemo naći na svim stupnjevima učenja stranoga jezika, od početnoga pa sve do naprednoga.

Danas, kada je osnovni cilj nastave stranoga jezika postizanje komunikacijske kompetencije, pristup koji uključuje elemente kognitivne teorije učenja, kontrastivnog pristupa i komunikacijskog učenja i poučavanja jezika postaje neizbježan (prema predavanjima prof. Vilke na poslijediplomskom doktorskom studiju glotodidaktike 2005./2006. radi se o KUKS-pristupu). Ono što također zahtijeva suvremeno planiranje nastave prilikom izrade operativnog plana i programa ne samo stranoga jezika već i ostalih nastavnih predmeta jesu korelacije, tj. povezivanje srodnih skupina predmeta. Za jezično područje korelacija zapravo podrazumijeva kontrastiranje pojedinih kategorija između materinskog i stranog jezika, ali i samih stranih jezika. Prema tome, za suvremenu nastavu stranoga jezika kontrastivni pristup, kojim bi se učenici trebali osvijestiti o prisutnosti i potrebi upotrebe materinskog jezika radi lakšeg učenja stranoga jezika, svakako je koristan i preporučljiv.

### **Egzistencijalna glagolska fraza *there + be* u engleskome jeziku i besubjektne ili bezlične rečenice u hrvatskome jeziku**

Egzistencijalne rečenice u engleskome jeziku odnose se na one rečenice koje sadrže na početku egzistencijalno *there*, koje se po funkciji u rečenici bitno razlikuje od priloga *there*.

Egzistencijalno *there* u engleskome jeziku predstavlja neodređeni subjekt poslije kojeg obično dolazi glagol *biti* (engl. *to be*), a označava ideju kako bi se objasnilo da nešto postoji (Eastwood, 1994). *There* poslije kojeg slijedi glagol *biti* i imenica također se odnosi na neki događaj kojim se može iskazati da se nešto dogodilo, da će se dogoditi ili se događa (Karlović, 2002, 21). Kako je za engleski jezik moguća, ali možda neobična rečenica: *A shop is in front of the school*, ovdje ćemo iskoristiti frazu *there is* i reći: *There is a shop in front of the school*. Obično se *there + be* koristi prije imenice s neodređenim članom *a/an*, neodređenom količinom *some, any, much, many* i ostalim količinskim oznakama tipa *a lot of, few, enough, plenty of, a number of, several, more*: *There is a new bicycle in the shop, There has been a lot of work lately, There were some papers on the desk*. Kao subjekt *there* funkcionira u pitanjima, kratkim odgovorima i ostalim konstrukcijama u rečenici (primjer: *Is there any film on TV? – Yes, there is some.; There wasn't any car in front of the house.*).

U rečenicama je nužno razlikovati i mjesni prilog *there* koji se, osim po funkciji u rečenici, od egzistencijalnog *there* razlikuje i u fonološkome smislu: *There /ðə/ is a letter there /ðeə/, near the computer*.

Osim s glagolom *biti*, *there* može ponekad u formalnom ili literarnom stilu stajati i uz neke druge glagole u engleskome jeziku (*come, happen, follow, live, seem, stand, occur, arise, arrive, emerge, enter, exist, lie, remain, result, sit, take place*): *There seems to be a new job for you, There comes the time when you need to admit the truth, There followed an interesting programme*.

U engleskome jeziku treba još razlikovati neodređeni subjekt *it* od egzistencijalnog *there*. Dok fraza *there + be* označava da nešto postoji ili se događa, *it + be* označava odnosno opisuje nešto ili nekoga, tj. potvrđuje činjenično stanje.

Primjer: *There's a little boy in the garden.*

*It's Tom.*

(=A little boy is in the garden)

(=The little boy is Tom)

*It*, kao i *there*, može doći s ostalim glagolima poput *seem, appear, happen, chance, turn out, prove*: *It seems to be a very interesting show, It turned out false, It happened in August*.

Ekvivalent *there is/are* u engleskome jeziku često odgovara bezličnome *ima* u 3. licu jednine u hrvatskome jeziku. *Imati* je bezlični glagol koji ne otvara mjesto nikakvu subjektu, a rečenice u kojima je takav glagol predikat

besubjektne su rečenice (Barić et al., 1995). Tako će bezlični glagol *imati* u 3. licu jednine na hrvatskome jeziku glasiti: *U razredu ima puno dječaka.*

Kako *imati* nije jedini glagol u besubjektним rečenicama, naići ćemo i na ostale primjere drugog bezličnog glagola, a to je glagol *biti*, koji u nekim rečenicama na hrvatskome jeziku dolazi kao predikat u značenju postojati i postajati. Tako će ekvivalent *there was/were* na engleskome jeziku odgovarati hrvatskoj rečenici *Bilo je nekoliko mladića.* Egzistencijalna glagolska fraza *there + be* u engleskome jeziku neće uvijek odgovarati hrvatskome bezličnome *ima*, već i nekim drugim glagolima, poput *postojati*, *biti*, *nalaziti se*, *dogoditi se*, *nastati*.

Najčešće pogreške koje se prenose iz hrvatskoga jezika u engleski jezik, a tiču se egzistencijalne glagolske fraze *there + be*, vidljive su uglavnom na morfosintaktičkoj razini, što je odraz različitosti dvaju jezika koja kod učenika dovodi do stvaranja dvaju različitih sistema u jeziku i teškoće njihova uklapanja kod pravilnog izražavanja na stranome jeziku. Sljedeća tablica prikazuje primjere rečenica s ueničkim pogreškama koje su odraz negativne interferencije materinskoga jezika.

REČENICE NA HRVATSKOME JEZIKU	REČENICE NA ENGLSKOME JEZIKU S ČESTIM POGREŠKAMA ZBOG INTERFERENCIJE MATERINSKOGA JEZIKA
<p><b>Kod opisivanja:</b>                      Na <u>stolu ima</u> puno knjiga.</p> <p>U sobi se <u>nalaze</u> moji omiljeni poster.</p> <p><b>Kod prepričavanja:</b>  <u>Postoje</u> mjesta koje nikad nisam posjetila.</p> <p><u>U gradovima</u> uvijek <u>ima</u> puno koncerata.                      U <u>kući je bilo</u> puno miševa.</p>	<p><u>On the desk are</u> a lot of books.                      ili <u>have</u></p> <p><u>In the room are</u> my favourite posters.</p> <p>There <u>exist</u> places I have never visited.                      ili <u>places exist</u></p> <p><u>In towns are</u> always a lot of concerts.  <u>In the house was</u> a lot of mice.</p>

Negativan prijenos iz materinskoga jezika može se uvelike spriječiti kontrastivnim prikazivanjem ove fraze u oba jezika, i to kako na početnom tako i na naprednom stupnju učenja jezika, uključujući mnogo kognitivnih, komunikacijskih i kontekstualnih vježbi koje ćemo prikazati u sljedećim primjerima.

### **Prijedlozi obrade egzistencijalne glagolske fraze *there + be* u pet etapa prema dobi učenika**

Autorica ovoga rada nije imala mogućnosti predavati engleski jezik u osnovnoj školi, već samo u srednjoj, no prema uvidu u nastavni plan i program za engleski jezik (HNOS, 2005./2006.) ova se tematska jedinica obrađuje već u ranim stupnjevima učenja jezika. Kako uvijek postoje strukture koje učenici brže svladavaju, dok su im neke teže, primijetili smo, mada se odabrana struktura možda čini jednostavnom, da ona koju učenici brže svladavaju nije tako jednostavna, osobito kada joj kontrastivno pristupamo i uočavamo pogreške koje učenici čine čak i u naprednijim stupnjevima (prema iskustvu autorice) i koje im zadaju poteškoće, ponekad i kod najjednostavnijih vježbi. Budući da učenici neke pogreške ne mogu izbjeći, potrebno ih je od početnih stupnjeva postupno uvoditi u niz mogućih rješenja putem upotrebe što je više moguće kognitivnih vježbi, oslanjajući se tada na komunikacijski pristup koji bi omogućio učenicima bolje svladavanje jezika kako na usmenom tako i na pismenom planu.

Obvezno učenje stranoga jezika u prvim razredima hrvatskih osnovnih škola uvedeno je šk. god. 2003./2004. Neki će učenici učiti engleski jezik kao 1. strani jezik od prvoga razreda osnovne škole, dok će neki započeti s učenjem engleskog jezika kao 2. stranog jezika u četvrtom razredu osnovne škole. U slučaju gdje se engleski jezik kao 1. strani jezik uči od prvog razreda osnovne škole, egzistencijalna će se fraza pojaviti kao tematska jedinica još u trećem razredu, s malo proširenim ponavljanjem u četvrtom i petom razredu te višim razredima, a kod učenja engleskog kao 2. stranog jezika fraza će se pojaviti u četvrtom razredu.

#### *Prva faza – IV. razred osnovne škole*

U ovoj bismo fazi željeli prikazati svladavanje spomenute strukture u nižim razredima osnovne škole, počevši pritom od četvrtog razreda.

Prema Vizek et al. (2003), djeca se tada nalaze na stupnju konkretnih operacija, što znači da su spremna logično razmišljati te posjeduju mogućnost konzervacije na poznatim i konkretnim sadržajima. Djeca tada mogu stvarati pojmove, uviđati odnose i rješavati probleme, no samo kada se radi s poznatim predmetima ili kada ih oni mogu konkretno predočiti. Djeca također mogu rješavati i zadatke koje se odnose na specifične misaone operacije. U ovome se slučaju, na početnom stupnju, fraza koristi u engleskom sadašnjem glagolskom vremenu (*present simple*). Bez obzira na to što učenici mogu na ovome stupnju dobro čitati i pisati, naglasak je još uvijek na usmenome pristupu. Stoga se i ova fraza većinom uvježbava usmeno. Naglasak je većinom na vještinama govora i slušanja. Zbog osjetljivosti učenika te dobi, koji još ne razmišljaju poput odraslih osoba, uvježbavanje ove strukture trebalo bi uključivati različite

postupke vizualnih i auditivnih sredstava kako bi učenici razvili svijest o jeziku i uspješnije svladavali određenu strukturu u jeziku. Kako su učenici na ovome stupnju već svladali uporabu jednine i množine u engleskome jeziku, nizom vježbi moći će lako razlikovati uporabu *there is/are*.

Prilikom takvih vježbi učenike je bitno stavljati u stvarne situacije, kojih u razredu može biti mnogo ukoliko ih znamo dobro iskoristiti. One bi uključivale tipične situacije, poput postavljanja nastavnikovih pitanja koja uvode učenike u određenu temu, naprimjer: *N: What is there on your desk, Mia? U 1: There is an English book. There are two pens. U 2: There is a penbox.*

Slijedeći nastavnikova pitanja učenici se uključuju u stvarne situacije, opisujući što se nalazi na njihovu stolu. Od tih specifičnih nastavnikovih pitanja mogu nastati i sva šira pitanja poput *What is there in the classroom?* ili učenici na zahtjev nastavnika stavljaju najprije jedan, a zatim i više predmeta ispod svoje stolice te odgovaraju na pitanje nastavnika: *What is there under your chair? – There is a book. There are three books. There are two pencils.* Učenici tada mogu pomoću slika vizualno predočavati predmete i opisivati ih. To mogu biti sličice od općih pa sve do konkretnih prostora: opisi kuće, škole i njihovih prostorija. Kako bi se još jedanput podsjetilo učenike na razlikovanje jednine i množine, osim usmenih vježbi oni mogu i pismeno ispunjavati tabelu koju im nastavnik nacrtava na ploči, tj. u jedan stupac pišu predmete s *there is*, a u drugi s *there are*. Za uvježbavanje te strukture postoje i razne vježbe slušanja, poput pjesmica i priča kroz opisivanje.

Prema Piagetu (Vizek et al., 2003: 48), proizvod je djetetova sazrijevanja ona spoznaja o svijetu do koje dijete dolazi spontano, isto kao i aktivnost pojedinca i njegovo djelovanje na okolni svijet. Tako ćemo u razredu iskoristiti vježbe u kojima učenici sami dolaze do određenih spoznaja. Pritom oni, prema prijašnjem modelu nastavnikovih pitanja (*What's there in the classroom?* ili *What's there on your desk?*), mogu vježbati pitanja jedni s drugima, pitajući prijatelje *What's there in your bag?*, pri čemu se dobivaju pojedinačni odgovori učenika poput: *There are books, workbooks, There is a ball.* Također se mogu koristiti vježbe kratkih odgovora, uz pogađanja, gdje se učenici prisjećaju i negativnih oblika: *Is there a doll in your bag? – Yes, there is. / No, there isn't.*

*Are there some trousers in your bag? – Yes there are/ No, there aren't.*

U pismenim vježbama tu su još i vježbe nadopunjavanja. Učenici uz navedene predmete nadopunjuju priložne oznake mjesta na kojemu se koji predmet nalazi, koristeći tada i neke prijedloge koje su naučili: *There is a tree in the garden, There is a kitchen in the house, There is a flower on the table, There are books on the bookshelf, There are books on the desk.* Crtanje i opisivanje vlastitih kuća i prostorija može također biti zanimljiva vježba u kojoj učenici mogu uživati kroz jednu vrstu igre.

### *Druga faza – V. razred osnovne škole*

Ova se faza poučavanja učenika neće bitno razlikovati od prve, budući da su i u toj fazi učenici podložni konkretnim operacijama. Prema Piagetovoj teoriji u razredu učeniku valja omogućiti aktivno uključivanje u nastavni proces. Važno je poticati učenike da sami istražuju svijet oko sebe i tako stječu i izgrađuju svoje spoznaje. Umjesto frontalnog poučavanja valja osigurati obradu gradiva kroz što veći broj različitih aktivnosti koje će djeci omogućiti izravnu interakciju s okolinom (Vizek et al., 2003: 56). Tako će aktivnosti ove faze biti sljedeće: uz pjesmice i sličice prikazivat će se i tekstovi čitanja s razumijevanjem. Tekstovi mogu sadržavati informacije o pojedinim osobama i njihovim stvarima u sobi. Učenici najprije poslušaju neki tekst, odgovaraju na nastavnikova pitanja ili pak sami pročitaju u sebi tekst. Prema uzoru na zadani tekst s razumijevanjem, oni mogu opisivati i vlastitu sobu. Kako bi se što bolje kontekstualizirala određena struktura, učenici mogu dobiti dio teksta na engleskome jeziku pisan riječima, a dio prikazan sličicama koje moraju opisati riječima na engleskom jeziku. U tekstu se osim strukture *there is/are* mogu pojaviti i posvojna zamjenica *their* te izraz *they are*, koje kod pisanja učenici često zamjenjuju postojećom frazom *there is/are*. Primjer takve vrste vježbe izgledao bi ovako: *This is John (slika) and Janet (slika), They are brother and sister, John is 7 (slika) and Janet is 10 (slika), Their mother is a (slika – teacher).*

*Their father is a (slika – doctor), They have got a big (slika – house), John's (slika – room) is very small, There's just one (slika – bed), a (slika – wardrobe), a (slika – desk) and a (slika – chair) in the room, There are many (slika – toys) on the floor, Janet's room is very big, There's a big (slika – computer) on her desk and a (slika – pin board) on the wall, There are also some (slika – posters) on the wall.*

Nakon ove vježbe na tekstu sa sličicama, učenici mogu dobiti od nastavnika izmišljene osobe koje na isti način opisuju koristeći se riječima *their, they are, there is/are*.

Učenicima bi bilo korisno kada bi im nastavnik načinio jednu tabelu s primjerima, gdje se može vidjeti razlika u korištenju *they are, their, there is/are*, a primjeri mogu biti sljedeći: **They** are two cousins. / **Their** favourite sport is football. / **There** is a big ball in their garden.; **They** are best friends. / **Their** best subject is English. / **There** are a lot of books on their desks.

Učenici još mogu rješavati igrice poput *right or wrong*, gdje na sličicama imaju prikazane neke likove i uz njih rečenice s *there is/are*, naprimjer: *There's a boy in the garden, There's a girl in the dining room, There's a cat on the roof, There are two cats in the attic, There's a dog in the kitchen, There are three birds near the chimney.*

Za rečenice koje se čine pogrešnima na sličici učenici daju pravilne odgovore, pri čemu vježbaju i negativne oblike:

*There isn't any cat on the roof, there's a dog on the roof.*

Kako bi se ponovila jednina i množina za konstrukciju *there is/are*, učenici od nastavnika dobiju izmiješane sličice i riječi s tom konstrukcijom tu je moraju pravilno posložiti.

Učenici mogu isto raditi u paru s prijateljem i postavljati jedni drugima pitanja poput: *What's there in your picture/photo? – There are seven animals. There's an elephant.*

Nizom raznih tehnika rada na ovome stupnju nastavnici mogu olakšati kognitivno i komunikacijsko usvajanje jezika svojim učenicima, ali i poticati motivaciju za učenje.

### *Treća faza – VI. razred osnovne škole*

Na ovome se stupnju učenici stranoga jeziku polako susreću s nešto složenijim strukturama na engleskome jeziku, što je primjer uvođenja nekih sadašnjih i prošlih glagolskih vremena, te će se i korištenje egzistencijalne fraze ponešto razlikovati od onoga na prijašnjim stupnjevima. Budući da u ovoj fazi učenici vladaju prošlim glagolskim vremenom glagola *biti (was/were)*, u engleskome jeziku neće im biti teško naučiti frazu *there was/were* i slijediti vježbe za zadanu strukturu. Učenici tada mogu poslušati neki tekst i odgovarati na nastavnikova pitanja: *What was there in John's house? What things were there?*

Osim usmenih odgovora na tekst, oni mogu provesti vježbu slušanja tako da prilikom slušanja crtaju ono što se nalazilo u nečijoj sobi ili kući, a potom pismeno slažu rečenice u bilježnicu: *There was an old box, There were two bottles on the floor.*

Naime većina se učenika tada nalazi u prijelaznom razdoblju između stupnja konkretnih i formalnih operacija, pa će se malo njih koristiti formalnim mišljenjem, a više njih uživati će u konkretnim primjerima i aktivnostima (Piaget, u Vizek et al., 2003: 56).

Na ovome stupnju može se iskoristiti usporedba *there is/are* s *there was/were*, kako bi se učenike podsjetilo na dvije različite situacije. To se može opet postići raznim slikama i fotografijama koje upućuju na trenutno i prošlo stanje, a učenici mogu načiniti tabelu s postojećim frazama za sadašnjost i prošlost.

Učenici mogu dobiti razne slike s praznika sa znamenitostima nekog grada te opisivati s *there was/were* što su tamo vidjeli, tj. što se nalazilo u gradu, i na taj način ispitivati jedni druge. *What was there in the square? – There were singers and dancers, There was a magician.*

S obzirom na to da učenici na ovome stupnju vladaju nekim priložima mjesta i vremena, u ovoj fazi ne bi bilo loše predstaviti učenicima razliku između *there* u egzistencijalnim rečenicama i *there* kao priloga.



Tako se može započeti s prepričavanjem ponuđene priče gdje učenici opisuju kuću neke osobe: *N: What's there in Mary's room? U 1: There is a big TV there. U 2: There are a lot of posters there. U 3: There is a pink wardrobe there.*

Kako bi bolje uvježbali tu razliku, može im se ponuditi da opisuju *What's there in the school? – There are teachers there. There are a lot of rooms there. There are chairs and desks there.*

Ovdje se, naravno, ubacuje i *there was/were* kod opisivanja za prošlost. Učenicima se može dati da pogledaju kratak isječak nekog crtića ili filma i pokušaju upamtiti što više stvari te opišu što se tamo nalazilo. Također im se može kontrastivno s materinskim jezikom, radi boljeg shvaćanja, objasniti značenje dvaju *there* u engleskome jeziku. *There is/are – ima, nalazi se; There was/were – bilo je; There kao prilog – tamo.*

Na ovome stupnju učenici će naučiti koristiti posvojne pridjeve i zamjenice: *my/mine, your/yours, his/his, her/hers, it/its, our/ours, their/theirs*, pri čemu se može iskoristiti razlikovanje posvojne zamjenice *theirs* od egzistencijalnog *there is*, što učenici ponekad miješaju kod pisanja.

Sljedeći primjeri pokazuju upotrebu *there is/are* u pitanjima i kratkim odgovorima s neodređenim količinama poput *some, any, much, many, no*: *Is there any milk in the fridge? – No, there's no milk left. Yes, there is some. Are there any eggs in the fridge? – No, there aren't any.*

#### *Četvrta faza – viši razredi osnovne škole / početak srednje škole*

Piaget ( u Vizek et al., 2003: 53) smatra da u predadolescenciji u dječjem razmišljanju dolazi do velikog pomaka. Dječje razmišljanje tada postaje apstraktnije, što znači da se dijete može odvojiti od konkretnog predmeta ili događaja te da može zamišljati hipotetske situacije služeći se apstraktnim pojmovima.

Na prethodnim smo stupnjevima zamijetili kako je učenike potrebno induktivno odnosno putem primjera dovesti do određenih pravila, sve u smislu kognitivnog osvješćivanja učenika, što nije samo primjer početnih stupnjeva već i onih naprednijih. Osim kognitivnog i komunikacijskog pristupa učenju u prethodnim fazama, dolazimo do posljednje dvije faze koje u svojim jezičnim aktivnostima sadrže nešto više kontrastivnih elemenata. Budući da su se učenici na ovome stupnju upoznali s većinom glagolskih vremena na engleskome jeziku, ovdje im se mogu davati vježbe nadopunjavanja glagolske fraze *there + be* u pravilnom glagolskom vremenu u različitim oblicima – potvrdnom, upitnom i negativnom. Tako možemo imati sljedeće vježbe nadopunjavanja:

*Complete the questions and give short answers using there + be in the correct tense:*

1. \_\_\_\_\_ *a music shop in your street?*
2. \_\_\_\_\_ *telephones in the 17th century?*
3. \_\_\_\_\_ *any concert in your town last year?*
4. \_\_\_\_\_ *a lot of good films recently?*
5. \_\_\_\_\_ *a new building near your home next year?*

Kako na engleskome jeziku često dolazi do miješanja izraza *it is* s *there is* ili *it was* s *there was*, učenicima je dobro pomoću tekstova i vježbi ukazati na razliku među strukturama, naprimjer: *There's a new shop in the town. It is a music shop.* Tako ćemo imati sljedeći zadatak:

Make sentences using there + is and it + is according to the example:

*Good film/at the cinema/tonight*

*There's a good film on at the cinema. It's on tonight.*

1. *celebration/ school/this month*
2. *good programme/ Tv/after/news*
3. *jacket/market/like your jacket*
4. *T-shirt/window/quality*

Navedene vježbe, naravno, mogu varirati ukoliko još želimo nadodati prepoznavanje glagolskih vremena s frazom *there + be* i *it + be*, kao i stavljanje tih imenica u množinu.

Na ovome stupnju učenja učenicima se može ukazati na red riječi u rečenicama u engleskome i hrvatskome jeziku, tj. pomoći im da vide kako u engleskome na početku stoji fraza *There is/are*, potom slijedi imenica, a na kraju tek priložna oznaka mjesta, dok se u hrvatskome započinje priložnom oznakom mjesta, a potom slijede glagol i imenica. Osim navedenih pismenih vježbi, s učenicima se fraza može uvježbavati i usmeno, razgovorom o pročitanom tekstu, slušanjem ili gledanjem filmova pomoću opisivanja i sl.

Učenici isto tako mogu raditi zanimljive vježbe zaokruživanja pravilnog oblika *there is/are* u rečenicama, ponekad popraćenog i oblikom *it is*. Osim kod opisivanja ili prepričavanja nekih događaja ukazujući da nešto postoji ili se dogodilo, učenike možemo uvoditi i u svakodnevne razgovore. Naprimjer: *Oh, look Mia! There's something in your hair. Can you smell it? There's something in the air!*

#### *Peta faza – završni razredi srednje škole*

U posljednjoj fazi učenici su sposobniji rješavati složenije gramatičke zadatke: vježbe nadopunjavanja i transformiranja. Učenici su tada puno zreliji u smislu boljeg razumijevanja određenih gramatičkih struktura, sami dolaze do nekih pravila, uočavaju promjene, mogu samostalno rješavati probleme. Ovdje će naglasak biti na slobodnom usmenom i pismenom izražavanju. Učenici

mogu raditi i prijevodne vježbe, uočavati razlike među strukturama, no opet im se moraju omogućiti sustavni prikazi vježbi i raznih aktivnosti, što je sasvim suprotno *mehaničkom drilu* koji su dugo zagovarali strukturalisti.

Prijašnje, sada najjednostavnije, fraze *there is/are* i *there was/were* nadopunit ćemo složenijima, poput *there have/has been*, *there will be/is/are going to be*, kao i njihovim ekvivalentima na hrvatskome jeziku. Takve se vježbe moraju kontekstualno prikazivati, bez ikakvih zasebnih rečenica, tj. sve u svjetlu stvarnog svijeta. Moramo voditi računa o tome da učenici ove dobne skupine imaju različite interese, a budući da udžbenik više nije jedini izvor znanja, njihove interese možemo nadopunjavati korištenjem raznih časopisa, novina, gledanjem filmova i sl.

U ove ćemo vježbe svakako uvrstiti i ostale glagole koji mogu doći s *there: come, happen, follow, live, seem*, kao i gl. *exist*, koji se na engleskome jeziku zbog interferencije s hrvatskim često pogrešno interpretira kao *postoji*. Predlažemo sljedeće vježbe i aktivnosti: vježbe prijevoda, vježbe nadopunjavanja (slične onima iz četvrte faze, no malo proširene), *there* s ostalim glagolima i ukazivanje na red riječi kod takvih rečenica u engleskome i hrvatskome jeziku.

## Zaključak

Prikazom raznih aktivnosti i vježbi koje možemo iskoristiti u nastavi stranoga jezika na različitim stupnjevima svakako se poboljšava učenikovo usvajanje i učenje jezika. Kao što smo vidjeli, za učenike nižih razreda osnovne škole valja iskoristiti što je moguće više vizualnih, auditivnih i taktilnih sredstava u poučavanju. Uz zabavne i zanimljive sadržaje učenici će lakše usvajati nove strukture na engleskome jeziku. Učenje i usvajanje stranoga jezika u učenika mlađe dobi temelji se više na razvijanju kognitivno-afektivnih sposobnosti, dok kod malo starijih učenika možemo više kontrastivno obrađivati pojedine gramatičke strukture. Prema HNOS-u (Hrvatskom nacionalnom obrazovnom standardu, 2005./2006.) učenje više nije gomilanje činjenica, već poticaj na kognitivno organiziranje sadržaja, dok znanje predstavlja međusobno povezan sustav sadržaja. Jedan od zastupljenih standarda razrađenih u HNOS-u naglašava korištenje stranog jezika koliko je god to moguće, a materinskog jezika koliko je to potrebno. Prema tome, materinski jezik ima dvojaku ulogu – ulogu metajezika kojim eventualno objašnjavamo jezične strukture kada ih učenici na stranome jeziku ne razumiju te ulogu sustava jezika na kojem gradimo daljnja objašnjenja i upućujemo na sličnosti i razlike između pojedinih struktura u stranome i materinskome jeziku (HNOS, 2005./2006., 7). Jedina razlika u korištenju materinskog jezika na početnom i naprednijim stupnjevima jest u tome što se na početnoj razini učenja na materinskom jeziku više pojašnjavaju kulturno-civilizacijski sadržaji,

dok se na kasnijoj razini učenja materinskim jezikom ponekad mogu objasniti pojedine složenije strukture u engleskome jeziku. Sve u svemu, suvremenim pristupom kombiniranja kognitivnog i kontrastivnog pristupa u nastavi stranoga jezika možemo ujediniti zanimljivije i bolje usvajanje i učenje jezika. Stoga bi nastavnici morali u svoju nastavu što je više moguće uključivati elemente i jednog i drugog, kako bi olakšali učenicima usvajanje ciljnoga jezika te smanjili negativni transfer koji je posljedica utjecaja materinskoga jezika. Za egzistencijalnu glagolsku frazu *there + be* to se može postići pažljivim odabirom aktivnosti na pojedinim stupnjevima učenja jezika.

### Popis literature:

1. Barić et al. (1995). *Hrvatska gramatika*. Zagreb: Školska knjiga.
2. Eastwood, J. (1994). *Oxford Guide to English Grammar*. Oxford: Oxford University Press.
3. Filipović, R. (1972). *Jedan aspekt lingvističkog pristupa nastavi stranih jezika*. Strani jezici, 1, 4-8.
4. Filipović, R. (ur.) (1975). *Studies 6, YSCECP*. Zagreb: Institute of Linguistics.
5. Karlovčan, V. (2002). *An Advanced Learner's English Grammar*. Zagreb: Profil International.
6. Prebeg Vilke, M. (1977). *Uvod u glotodidaktiku*. Zagreb: Školska knjiga.
7. Vizek et al. (2003). *Psihologija obrazovanja*. Zagreb: IEP-VERN.
8. Nastavni plan i program za engleski jezik (2005/2006), HNOS, MZOŠ.

### **Contrastive Approach in the Foreign Language Learning: Analysis of and the Proposal to Teach the Existential Verb Phrase *THERE+BE* in English According to Students' Age**

Summary: This article presents a contrastive approach in the analysis of existential verb phrase *there + be* in the English language. We have noticed that many students at the beginner and advanced level are often confused by the use of the phrase, because it has no real equivalent in the Croatian language. Its incorrect use can lead students to the inaccurate communication in the English.

When learning a foreign language, students, consciously or unconsciously, rely on their first language, which is mainly the result of a negative transfer in the foreign language. In order to prevent negative transfer of the first language and enable positive transfer in the foreign language learning, the contemporary language teaching requires the use of teaching techniques that involve the combination of communicative, cognitive and contrastive elements. In such a way we can help our students to better understand some of the most common mistakes they make, especially those that are the result of the negative transfer from the first language. Therefore, we propose activities for the better acquisition of the existential verb phrase at different stages of the English language learning.

Key words: existential verb phrase *there + be*, contrastive approach, first language, negative transfer, foreign language.

**Kontrastiven Ansatz im Fremdsprachenunterricht:  
Analyse und Vorschlag zur Bearbeitung der existentiellen  
Verbalphrase THERE + BE  
gemäß dem Schüleralter im Englischunterricht**

Zusammenfassung: In diesem Beitrag wird der kontrastive Ansatz zur Bearbeitung der existentiellen Verbalphrase *there + be* im Englischunterricht veranschaulicht. Es ist nicht zu übersehen, dass neben einigen anderen grammatischen Kategorien im Englischunterricht für Anfänger und Fortgeschrittene die Schüler oft von der existentiellen Verbalphrase *there + be* verwirrt werden, für die es kein richtiges Äquivalent in kroatischer Sprache gibt, und manchmal führt ihr unsachgemäßer Gebrauch und Deutung die Schüler zur fehlerhaften Kommunikation in englischer Sprache. Beim Erlernen einer Fremdsprache verlassen sich die Lernenden bewusst oder unbewusst auf ihre Muttersprache, die oft die Ursache des negativen Transfers in der Fremdsprache ist. Um den negativen Transfer der Muttersprache zu verhindern und damit den positiven Transfer beim Fremdsprachenlernen zu gewährleisten, ist im modernen Fremdsprachenunterricht von Bedeutung, solche Arbeitstechniken zu nutzen, die eine Kombination aus kommunikativen, kognitiven und kontrastiven Elementen einschließen und so den Schülern helfen, einige der häufigsten Fehler besser zu verstehen, deren Ursachen größtenteils dem Einfluss der Muttersprache zu verdanken sind. Um dieses Ziel zu erreichen, wird die Bearbeitung der existentiellen Verbalphrase in verschiedenen Stadien des Englischlernens veranschaulicht.

Schlüsselbegriffe: existentielle Verbalphrase *there + be*, kontrastiver Ansatz, Muttersprache, negativer Transfer, Fremdsprache.